

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ: 319/2008
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Β΄
Συνεδρίαση της 10^{ης} Ιουνίου 2008.

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Προεδρεύων: Αλέξανδρος Τζεφεράκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ, κωλυομένου του Προέδρου του Τμήματος.

Μέλη: Νικόλαος Κατσιμπας, Σπυρίδων Δελλαπώρτας, Ανδρέας Φυτράκης, Πέτρος Τριανταφυλλίδης, Ηλίας Ψώνης, Χρυσάφουλα Αυγερινού και Βασιλική Δούσκα, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής: Δημήτριος Καμάρης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Ερώτημα: 2/20955/0026/22-4-2008 έγγραφο του Α΄ Τμήματος της 26ης Διευθύνσεως Συντονισμού και Ελέγχου Εφαρμογής Δημοσιονομικών Διατάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων).

Περίληψη ερωτήματος: Εάν η Ιερά Μητρόπολη Περιστερίου εμπίπτει στους φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ Α΄ 65), οι οποίοι μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις κατ' άρθρο 35 του π.δ/τος 410/1995 (ΦΕΚ Α΄ 231) και σε αρνητική περίπτωση, εάν η συναφθείσα μεταξύ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών Πειραιώς-Νομαρχιακό Διαμέρισμα Αθηνών και της πιο πάνω Ιεράς Μητροπόλεως από 30-8-2006 προγραμματική σύμβαση καταλαμβάνεται από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3513/2006 (ΦΕΚ Α΄ 265/5-12-2006), η οποία άρχισε να ισχύει, κατ' άρθρο 13 του ιδίου νόμου, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ι. Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία που συνοδεύουν το σχηματισθέντα επί του ερωτήματος σχετικό φάκελο προκύπτουν τα εξής:

α. Την 30-8-2006 καταρτίστηκε μεταξύ του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Αθηνών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Αθηνών-Πειραιώς και της Ιεράς Μητροπόλεως Περιστερίου προγραμματική σύμβαση για την εκτέλεση του έργου: «Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου - θεραπευτηρίου Χρόνιων Παθήσεων, Ο Άγιος Χρυσόστομος, της Στέγης Γερόντων Περιστερίου», με την οποία, πλην των

άλλων, η πρώτη συμβαλλόμενη ανέλαβε την υποχρέωση δημοπράτησης και υπογραφής σύμβασης με τρίτο ανάδοχο για την εκτέλεση του έργου.

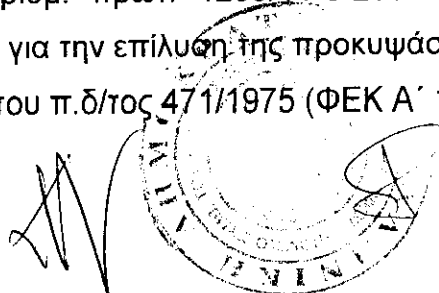
Εν συνεχεία, την 25-10-2006, στα πλαίσια της πιο πάνω προγραμματικής συμβάσεως, υπογράφηκε σύμβαση εκτελέσεως του πιο πάνω έργου μεταξύ του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Αθηνών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Αθηνών-Πειραιώς και της ανώνυμης εταιρίας, με την επωνυμία «ΝΙΑΣΑ-ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.», στην οποία κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διενεργηθέντος την 31-8-2006 σχετικού δημόσιου μειοδοτικού διαγωνισμού.

Η Νομαρχία Αθηνών με το υπ' αριθμ. πρωτ. 68697/9-1-2008 έγγραφό της διαβίβασε στην Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου στο Νομαρχιακό Τομέα Δυτικής Αττικής τα δικαιολογητικά πληρωμής του 1^{ου} λογαριασμού του εν λόγω έργου, ποσού 60.100,00 ευρώ, με δικαιούχο την πιο πάνω ανάδοχο εταιρεία.

Η Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου στο Νομαρχιακό Τομέα Δυτικής Αττικής με το υπ' αριθμ. πρωτ. 162/1-2-2008 έγγραφό της επέστρεψε στην Νομαρχία Αθηνών τα πιο πάνω δικαιολογητικά με την αιτιολογία ότι η από 30-8-2006 προγραμματική σύμβαση μεταξύ του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Αθηνών και της Ιεράς Μητροπόλεως Περιστερίου βρισκόταν στο σύνολό της εκτός νομικού πλαισίου για το λόγο ότι ο ν. 3513/2006, με τον οποίο προβλέφθηκε η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των νομικών προσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδος και Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευση του εν λόγω νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από 5-12-2006.

Ακολούθως, η Νομαρχία Αθηνών με το υπ' αριθμ. πρωτ. 12376/27-2-2008 έγγραφό της επανέφερε στην Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου τα δικαιολογητικά πληρωμής του 1^{ου} λογαριασμού του εν λόγω έργου με την αιτιολογία ότι, εφόσον η Εκκλησία της Ελλάδος, οι Μητροπόλεις κλπ. είναι Ν.Π.Δ.Δ. κατά την παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 590/1977, δύνανται να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις κατ' άρθρο 35 του π.δ/τος 410/1995, υποβάλλοντας συνημμένα και την υπ' αριθμ. πρωτ. 1733/27-2-2008 σύμφωνη περί τούτου γνωμοδότηση της Νομικής της Υπηρεσίας.

Κατόπιν τούτων, η Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου στο Νομαρχιακό Τομέα Δυτικής Αττικής με το υπ' αριθμ. πρωτ. 1239/11-3-2008 έγγραφό της απευθύνθηκε στην ερωτώσα υπηρεσία για την επίλυση της προκύψασης διαφωνίας σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 1 του π.δ/τος 471/1975 (ΦΕΚ Α' 148).

β. Ενόψει του πιο πάνω ιστορικού, τίθεται το ζήτημα από την ερωτώσα Υπηρεσία, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 2/20955/0026/22-4-2008 έγγραφό της, το οποίο υπογράφεται από τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, εάν η Ιερά Μητρόπολη Περιστερίου εμπίπτει στους φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ Α' 65), οι οποίοι μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις κατ' άρθρο 35 του π.δ/τος 410/1995 (ΦΕΚ Α' 231) και σε αρνητική περίπτωση, εάν η συναφθείσα μεταξύ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών Πειραιώς-Νομαρχιακό Διαμέρισμα Αθηνών και της πιο πάνω Ιεράς Μητροπόλεως από 30-8-2006 προγραμματική σύμβαση καταλαμβάνεται από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3513/2006 (ΦΕΚ Α' 265/5-12-2006).

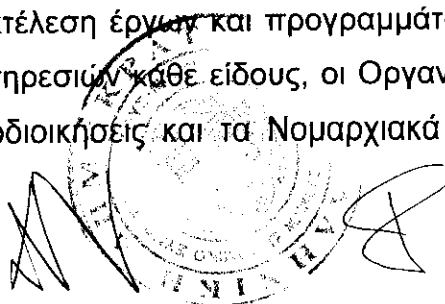
II. α. Στην παρ. 4 του άρθρου 1 του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (ν. 590/1977 – ΦΕΚ Α' 146) ορίζεται ότι: «4. Κατά τας νομικάς αυτών σχέσεις η Εκκλησία της Ελλάδος, αι Μητροπόλεις, αι ενορίες μετά των Ενοριακών αυτών Ναών, αι Μοναί, η Αποστολική Διακονία, ο ΟΔΕΠ, το ΤΑΚΕ, το Διορθόδοξον Κέντρον της Εκκλησίας της Ελλάδος, είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου .....».

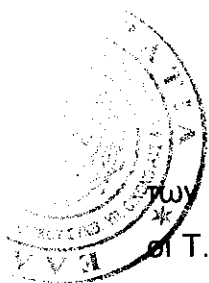
Ακολούθως, στην παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ Α' 65) ορίζεται ότι: «Η αληθινή έννοια της παρ. 1 του άρθρου 9 του νόμου 1232/1982 για την "επαναφορά σε ισχύ, τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.Δ. 4352/1964 και άλλες διατάξεις" είναι ότι στο δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται όλοι οι κρατικοί φορείς ανεξάρτητα από το καθεστώς δημοσίου ή ιδιωτικού ή μικτού δικαίου που τους διέπει, ήτοι: α) οι Κρατικές ή Δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, β) οι Κρατικοί ή Δημόσιοι Οργανισμοί σαν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, γ) οι Κρατικές ή Δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις, όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, η Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση κλπ. δ) Τα Κοινοφελή Ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται απ' αυτό, ε) οι Τραπεζιτικές και άλλες ανώνυμες εταιρείες, στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου, είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση, όπως η Τράπεζα Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα, η Κτηματική Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως κ.α. στ) τα

κρατικά νομικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί από το νόμο ή τα δικαστήρια ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως ο Οργανισμός Συγκοινωνιών Ελλάδος, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός και που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε των προαναφερομένων νομικών προσώπων, ζ) οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρείες των πιο πάνω Νομικών Προσώπων των εδαφίων α' - στ' αυτής της παραγράφου που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά».

Με την παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ Α' 101), όπως η περ. β', αρχικώς συμπληρωθείσα με την παρ. 9 του άρθρου 18 του ν. 2198/1994 (ΦΕΚ Α' 43), αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ Α' 38) και η περ. γ' συμπληρώθηκε με την προσθήκη δεύτερης περιόδου με την παρ. 6 του άρθρου 4 του ν. 1943/1991 (ΦΕΚ Α' 50), επαναοριοθετήθηκε ο δημόσιος τομέας, όπως αυτός είχε αρχικώς προσδιοριστεί με την προπαρατεθείσα διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, ως ακολούθως: «1. Ο κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 δημόσιος τομέας περιλαμβάνει μόνο: α. Τις κάθε είδους δημόσιες υπηρεσίες, που υπάγονται στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου και εκπροσωπούνται από αυτό. β. Τα κάθε είδους Ν.Π.Δ.Δ., εξαιρουμένων των Χρηματιστηρίων Αξιών, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Επιτροπής Εποπτείας της Ιδιωτικής Ασφάλισης, είτε αυτά αποτελούν οργανισμούς κατά τόπο είτε καθ' ύλην αυτοδιοίκησης. γ. Τις κάθε είδους κρατικές ή δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις και οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δημόσιου χαρακτήρα που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημόσιους σκοπούς. δ. Τις τράπεζες που ανήκουν στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, είτε στο σύνολό τους είτε κατά πλειοψηφία και ε. Τις κάθε είδους θυγατρικές εταιρείες των νομικών προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' και γ' αυτού του άρθρου, εκτός από τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.».

Επίσης, στο άρθρο 35 του προϊσχύσαντος (ήδη ν. 3643/2006) και κωδικοποιηθέντος με το άρθρο μόνο του π.δ/τος 410/1995 Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και υπό τον τίτλο «Προγραμματικές Συμβάσεις», όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 ν. 2738/1999 (ΦΕΚ Α' 180) και το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 47 του ν. 3220/2004 (ΦΕΚ Α' 15), οριζόταν ότι: «1. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα

των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, οι Τ.Ε.Δ.Κ., η Ε.Ν.Α.Ε., η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., τα Ν.Π.Δ.Δ., τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι οργανισμοί και φορείς, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις που μετέχει το Δημόσιο, αυτό μπορεί να εκπροσωπείται και από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, στην οποία υλοποιείται η προγραμματική σύμβαση. Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων των επιμελητηρίων και των επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, των συνεταιρισμών και των ενώσεων συνεταιρισμών και των εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μπορεί να επιτρέπεται και η συμμετοχή τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων. 2. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών που αυτή αφορά, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης. Επίσης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης. Με την προγραμματική σύμβαση επίσης ορίζεται ο συμβαλλόμενος ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του, εφόσον προβλέπεται στάδιο διαχείρισης, εκμετάλλευσης και συντήρησής τους. 3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό, από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα και από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλομένων φορέων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση των συμβαλλομένων και από φορείς του δημόσιου τομέα που δεν μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση. 4. Για την

υλοποίηση των προγραμματικών συμβάσεων και στα πλαίσια των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων».

Τέλος, με το άρθρο 12 του ν. 3513/2006 (ΦΕΚ Α' 265/5-12-2006) και υπό τον τίτλο «Προγραμματικές συμβάσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος», το οποίο κατ' άρθρο 13 του νόμου αυτού άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζεται ότι: «1. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων της Εκκλησίας της Ελλάδος, τα οποία συμβάλλουν στην εθνική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική πρόοδο του τόπου, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών ανθρωπιστικού χαρακτήρα, η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι Ιερές Μητροπόλεις, καθώς και τα Ν.Π.Δ.Δ. και οι μη Κυβερνητικές Οργανώσεις της Εκκλησίας, μέλη των οποίων είναι αποκλειστικά Ν.Π.Δ.Δ., μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους και με φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Στις Προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, των Περιφερειακών Ταμείων, των επιμελητηρίων και των επιστημονικών φορέων δημοσίου δικαίου, των συνεταιρισμών και των ενώσεων συνεταιρισμών και των εργοδοτικών και εργατοϋπαλληλικών ενώσεων, των αναπτυξιακών επιχειρήσεων, υπό τη μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε., τις οποίες έχει συστήσει ή θα συστήσει η Εκκλησία της Ελλάδος, καθώς και των μη Κυβερνητικών Οργανώσεων της Εκκλησίας, τα μέλη των οποίων είναι αποκλειστικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. 2. Η Προγραμματική σύμβαση περιλαμβάνει απαραίτητα, κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, το ειδικότερο αντικείμενο αυτής, το σκοπό και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών που αυτή αφορά, τον προϋπολογισμό τους, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κάθε συμβαλλόμενου, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης, τους πόρους από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκειά της. Επίσης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής τους και οι αρμοδιότητες του οργάνου αυτού, καθώς και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης. 3. Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα

Δημοσίων Επενδύσεων ή από προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τους προϋπολογισμούς των συμβαλλόμενων φορέων».

β. Εκ της αυτοτελούς και συνδυασμένης ερμηνείας των αμέσως πιο πάνω αναλυτικά παρατεθεισών διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

Ο όρος «δημόσιος τομέας», που εισήχθη με το ν. 1232/1982 (άρθρο 9 παρ. 1), όπως αυτός ερμηνεύθηκε αυθεντικά με το ν. 1256/1982 (άρθρο 1 παρ. 6) και επαναοριοθετήθηκε με το ν. 1892/1990 (άρθρο 51), φαίνεται θεσμοθετηθείς το πρώτον ως ιδιαίτερο νομικό καθεστώς που συνάγεται από επί μέρους νομοθετήματα συναφή προς τη δημόσια υπηρεσία και άμεσος σκοπός του υπήρξε η ανάγκη ενότητας, συντονισμού και ελέγχου της δημόσιας διοίκησης κατά το οργανικό και λειτουργικό κριτήριο (Βουλή των Ελλήνων, Πρακτικά 1982, σελ. 2430-2431, Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, 6^η έκδοση, 2000, σελ. 318, Κουτούπα, Δίκαιο και Πολιτική, 15.1987, σελ. 168 επ.). Ο όρος δε αυτός αντιστοιχεί σε «ιδιαίτερο νομικό καθεστώς», το οποίο περιλαμβάνει «περιορισμούς προσήκοντες ή συναφείς προς την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας και αναγόμενους είτε στην πρόληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού τους, είτε στην απόκτηση και χρησιμοποίηση πόρων προς επίτευξη του δημόσιου σκοπού (ΣτΕ – πρ. επεξ. 158/1992, ΤοΣ 1992.159, Ν.Σ.Κ. 597/2005, Ν.Σ.Κ. 283/2007). Εξάλλου, ο όρος «δημόσιος τομέας» αποδίδεται κατά βάση με την οργανική του όρου έννοια, αποτελεί, δηλαδή, ένα σύνολο νομικών μορφωμάτων, το οποίο ταυτίζεται με την ευρύτερη δυνατή εκδοχή της σύγχρονης δημόσιας διοίκησης (Ι. Αναστόπουλος, Τα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα, Διοικητική Μεταρρύθμιση, 31-32, 1987, σελ. 108). Από τις διατάξεις δε της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 1892/1990, προκύπτει ότι στον προβλεπόμενο από αυτές δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και τα κάθε είδους νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Σ.Κ. 434/2005).

Εξάλλου, θεμελιώδης και κατευθυντήρια διάταξη για τη νομική περιγραφή της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος και των οργανωτικών ενότητων που υπόκεινται σ' αυτήν (στο εξής Εκκλησία) είναι εκείνη του άρθρου 3 παρ. 1 του Συντάγματος, με την οποία αναπαράγεται η βασική θέση του Πατριαρχικού Τόμου του 1850 περί του «αυτοκεφάλου», κατοχυρώνεται το αυτοκέφαλο έναντι του Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, αλλά και το αυτοδιοίκητο της Εκκλησίας και αναγνωρίζεται η τελευταία ως φορέας της επικρατούσας θρησκείας στην Ελλάδα (Ι. Κονιδάρης,

Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου, εκδ. 2000, σελ. 73 επ., Α. Μαρίνος, Σχέσεις Εκκλησίας Πολιτείας, εκδ. 1994). Με τις ιδιότητες, όμως, αυτές η Εκκλησία της Ελλάδος διαφέρει από κάθε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα που αναπτύσσει δραστηριότητα στην Ελλάδα. Έτσι, κατοχυρώνεται συνταγματικά η ανεξαρτησία της Εκκλησίας και η εξουσία της να διοικεί τις υποθέσεις της με τα δικά της όργανα που προέρχονται από τους κόλπους της, χωρίς πάντως αυτό να σημαίνει ότι αυτή τίθεται εκτός ελληνικής έννομης τάξης. Αντίθετα, μάλιστα, θεσπίζονται νομοθετικές ρυθμίσεις για ζητήματα που αφορούν την Εκκλησία και αφετέρου, υπόκειται η τελευταία, τουλάχιστον μέσω των λειτουργών της, σε κάποια μορφή εποπτείας, για την οποία, εξάλλου, η ίδια έχει συναινέσει, χωρίς, βέβαια, οι παρεμβάσεις του Κράτους στα ζητήματα της Εκκλησίας να μπορούν να ανατρέψουν το πλαίσιο ελευθερίας και αυθυπαρξίας που κατοχυρώνεται από το άρθρο 3 του Συντάγματος, ούτε, επίσης, να θίξουν τη θρησκευτική ελευθερία που ως ιδιαίτερη μορφή ελευθερίας κατοχυρώνεται συνταγματικά με το άρθρο 13 του Συντάγματος για όλες τις γνωστές θρησκείες. Η ιδιόρρυθμη αυτή θέση της Εκκλησίας της Ελλάδος στην ελληνική έννομη τάξη αντιμετωπίζεται με την αποτύπωση των βασικών κανόνων οργάνωσης και λειτουργίας της Εκκλησίας σε ειδικό νομικό κείμενο, τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (ΚΧ), που κυρώθηκε με το ν. 590/1977 (ΦΕΚ Α' 146), στις διατάξεις του οποίου διακηρύσσεται εκ νέου ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της Εκκλησίας και προσδιορίζεται σε γενικές γραμμές το πλαίσιο των σχέσεων Εκκλησίας-Κράτους. Κατά την παρ. 4 του άρθρου 1 του εν λόγω νομοθετήματος, η Εκκλησία της Ελλάδος και οι οργανωτικές της υποδιαιρέσεις (Μητροπόλεις, Ενορίες, Ναοί, Μονές, ...) είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ) «κατά τας νομικές αυτών σχέσεις». Η διατύπωση αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι κατοχυρώνει την αυτόματη υπαγωγή των πιο πάνω εκκλησιαστικών νομικών προσώπων στις ρυθμίσεις που αφορούν τα ΝΠΔΔ για κάθε νομικό ζήτημα που ανακύπτει, υπαγωγή για την οποία έχει συναινέσει και η ίδια η Εκκλησία της Ελλάδος μέσω του ΚΧ, αν και κρατούσα φαίνεται η άποψη ότι ο κοινός νομοθέτης κατατάσσει τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα στην κατηγορία των ΝΠΔΔ με κεντρικό σκοπό την καλύτερη διασφάλισή τους, ως εκπλήρωση του συνταγματικού καθήκοντος προστασίας που υπέχει η Πολιτεία έναντι της ελληνορθόδοξης θρησκείας (άρθρο 3 παρ. 1 Σ). Επομένως, ανεξάρτητα από την μάλλον κρατούσα άποψη ότι ως προς τη φύση τους τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα αποτελούν «κάτι το ιδιαίτερο», χαρακτηρίζομενα, άλλοτε ως «sui

«eneris» νομικά πρόσωπα, τα οποία δεν μπορούν να θεωρούνται ούτε δημόσια, ούτε ιδιωτικά λόγω του θρησκευτικού χαρακτήρα της αποστολής τους (Ι. Κονιδάρης, Η διαπάλη της νομιμότητας και κανονικότητας και η θεμελίωση της εναρμονίσεώς τους, εκδ. 1994, σελ. 217), άλλοτε ως μορφώματα διφυούς χαρακτήρα που έχουν θρησκευτικό-πολιτικό χαρακτήρα, χωρίς την κλασσική του όρου έννοια ότι δρουν άλλοτε ως ιδιώτες και άλλοτε ως δημόσιες αρχές (Σ. Λύτρας, Η Οργάνωση της δημόσιας διοίκησης, εκδ. 1993, σελ. 188), άλλοτε ως νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού, που δεν ανήκουν στη δημόσια διοίκηση (Ε. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, έκδοση 1978, παρ. 279, σελ. 311, Π. Δ. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, εκδ. 1977, 6^ο μέρος, Ειδική Αυτοδιοίκηση, σελ. 276), άλλοτε ως «θρησκευτικά» ΝΠΔΔ (Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, 6^η έκδοση, σελ. 294), σε κάθε περίπτωση, τα εν λόγω πρόσωπα χαρακτηρίζονται ευθέως από το νομοθέτη ως ΝΠΔΔ, όχι επειδή η φύση της γενικής δραστηριότητάς τους επιβάλλει το χαρακτηρισμό αυτό, όπως συμβαίνει με τα λοιπά ΝΠΔΔ, αλλά για να περιέλθουν στο καθεστώς αυξημένης προστασίας και ιδιαίτερης μεταχείρισης που επιφυλάσσεται από την ελληνική έννομη τάξη στα ΝΠΔΔ στις σχέσεις τους με την πολιτεία και τους τρίτους και για να αποκτήσουν σε ορισμένες περιπτώσεις το προνόμιο της άσκησης δημόσιας εξουσίας, με μοναδικό πάντοτε γνώμονα την καλύτερη ικανοποίηση της ιδιαίτερης αποστολής τους. Στα πλαίσια της εν λόγω αντιμετώπισης της Εκκλησίας στην ελληνική έννομη τάξη αναγνωρίζεται σ' αυτήν η αρμοδιότητα εκδόσεως κανονιστικών αποφάσεων που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Κανονισμός 55/1974 ΔΙΣ για την ανάθεση εκκλησιαστικών έργων, Κώδικας Εκκλησιαστικών Υπαλλήλων) που δίνει έρεισμα για την υπαγωγή της στους ισχύοντες κανόνες του δημοσίου δικαίου και προβλέπεται και η άμεση συνεργασία της Εκκλησίας της Ελλάδος με τη διοίκηση για θέματα κοινού ενδιαφέροντος (άρθρο 2 ΚΧ).

Συμπερασματικά, λοιπόν, κατά την ερμηνεία διατάξεων νόμου που σχετίζονται με το κανονιστικό καθεστώς που διέπει τα νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας της Ελλάδος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι αυτά συνιστούν ΝΠΔΔ, αλλά με τα πιο πάνω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που συνάγονται από τη θρησκευτική φύση της αποστολής τους και τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοδιοίκητη υπόστασή τους, ώστε να εφαρμόζονται σ' αυτά οι κανόνες εκείνοι που διέπουν τα ΝΠΔΔ και ταυτόχρονα συνάδουν με τη θρησκευτική φύση και την ανεξάρτητη-αυτόνομη υπόσταση της Εκκλησίας και την εν γένει αποστολή της. Στο μέτρο δε που ο κοινός

νομοθέτης σπανίως λαμβάνει υπόψη του τις παραμέτρους αυτές, όταν νομοθετεί ενιαία για το σύνολο ή ευρύ κύκλο ΝΠΔΔ, είναι ζήτημα ερμηνείας των σχετικών κανόνων του θετικού δικαίου κατά πόσον αφορούν και εφαρμόζονται και στα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα.

Ακολούθως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995 (προϊσχύσας Δημοτικός και Κοινοτικός κώδικας), το οποίο αποτελεί κωδικοποίηση του άρθρου 11 του ν. 1416/1984 (ΦΕΚ Α' 18), όπως αυτό εν συνεχεία τροποποιηθέν κωδικοποιήθηκε στους ισχύσαντες Δημοτικούς και Κοινοτικούς Κώδικες (άρθρο 27 π.δ/τος 76/1985, τροποποίηση της παρ. 1 με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1832/1989, άρθρο 28 του π.δ/τος 323/1989, κατάργηση της παρ. 2 με παρ. 20 άρθρου 1 ν. 2307/1995), όπως αυτές ερμηνεύονται με βάση τα προπαρασκευαστικά στοιχεία του αρχικού νομοθετικού κειμένου του ν. 1416/1984 (αιτιολογική έκθεση – πρακτικά της Βουλής), παρέχεται η δυνατότητα στα περιοριστικά αναφερόμενα στις διατάξεις αυτές πρόσωπα, οργανισμούς και ενώσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης, α' και β' βαθμού, να συμβάλλονται με άλλους φορείς του δημοσίου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (κρατικές υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ., Δημόσιους Οργανισμούς κλπ.) για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης ή την οργάνωση παροχής υπηρεσιών κάθε είδους στην εδαφική περιφέρεια των συμβαλλομένων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης («προγραμματικές συμβάσεις»), συνδυάζοντας ή αλληλοσυμπληρώνοντας τις αρμοδιότητες ή τα οικονομικοτεχνικά μέσα που διαθέτουν, με εκείνα των αντισυμβαλλομένων φορέων και να αναπτύξουν έτσι από κοινού παραγωγικές δραστηριότητες προς τομείς, που χωρίς τις διατάξεις αυτές δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν για διάφορους λόγους (είτε από έλλειψη ή ανεπάρκεια υλικοτεχνικής υποδομής ή κατάλληλου προσωπικού κλπ., είτε λόγω έλλειψης σχετικής αρμοδιότητας). Επιτυγχάνονται, έτσι, αποτελέσματα τα οποία μόνος του κάθε φορέας, ενεργώντας χωριστά, δεν θα μπορούσε να επιτύχει. Μέσα στα πλαίσια της ευχέρειας αυτής, γίνεται δυνατό, με συμβατικό τρόπο, να ξεπερνιούνται εμπόδια (τυπικά ή ουσιαστικά), να αίρονται συγκρούσεις ή έλλειψη αρμοδιοτήτων ή αδυναμίες και γενικά να επιλύονται ζητήματα, η διευθέτηση των οποίων διαφορετικά θα χρειαζόταν νομοθετικές ρυθμίσεις. Επομένως, η προγραμματική σύμβαση αποτελεί σύμβαση πλαίσιο, εντός του οποίου λαμβάνουν χώρα οι κατ' ιδία νομικές ή υλικές πράξεις, που απαιτούνται για την εκτέλεσή της (Ν.Σ.Κ. 638/1982, όπου και παραπομπές στα προπαρασκευαστικά στοιχεία των

διατάξεων του άρθρου 11 Ν. 1416/1984, Ν.Σ.Κ. 595/1995, Ν.Σ.Κ. 693/1995, Ν.Σ.Κ. 434/2004, Ν.Σ.Κ. 269/2007).

Επίσης, προκειμένου περί της συμμετοχής νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου στις πιο πάνω προγραμματικές συμβάσεις, οι εν λόγω διατάξεις του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995 είναι διατυπωμένες με ευρύτητα, χωρίς να γίνεται διάκριση ως προς τους σκοπούς (οικονομικοί, τεχνοκρατικοί, κοινωνοφελείς, θρησκευτικοί κ.α.) των ΝΠΔΔ, που πρόκειται να συμμετάσχουν στις συμβάσεις αυτές, ούτε εξαρτούν, κατ' αρχήν, τη νομιμότητα συμμετοχής των νομικών προσώπων αυτών στις άνω συμβάσεις από αντίστοιχη (νομική) πρόβλεψη στις καταστατικές διατάξεις τους. Περαιτέρω, από τις διατάξεις αυτές και το πνεύμα τους, εξυπακούεται σαφώς ότι, προκειμένου να συμμετάσχει ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ως συμβαλλόμενο μέρος, σε προγραμματική σύμβαση του εν λόγω άρθρου, πρέπει το αντικείμενο (εν όλω ή εν μέρει) της σύμβασης αυτής να εμπίπτει και εν γένει να στοιχείται με τους εκ του νόμου καταστατικούς σκοπούς του νομικού αυτού προσώπου. Διότι, σε αντίθετη περίπτωση, θα υπάρξει καταστρατήγηση των σκοπών αυτών του νομικού προσώπου με αποτελέσματα μη αποδεκτά από το δίκαιο (ad hoc ΝΣΚ 434/2004). Η τοιαύτη ευρύτητα, επίσης, της διατυπώσεως των εν λόγω διατάξεων, αλλά και των επιδιωκόμενων σκοπών με τις προβλεπόμενες σ' αυτές προγραμματικές συμβάσεις, ευθέως συνηγορούν υπέρ της τελολογικής ερμηνευτικής προσεγγίσεως των διατάξεων αυτών ώστε στην έννοια των φορέων του δημόσιου τομέα, οι οποίοι δύνανται να συμβάλλονται στις προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995, να υπάγονται τα κάθε είδους νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Σ.Κ. 183/2003, κατά την οποία στους φορείς του δημόσιου τομέα του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995 εντάσσονται και τα Α.Ε.Ι., Ν.Σ.Κ. 269/2007, κατά την οποία στους φορείς του δημόσιου τομέα εντάσσεται το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ).

Ενόψει δε του ότι με τις προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995 σκοπείται η μελέτη και εκτέλεση έργων, προγραμμάτων ανάπτυξης, καθώς και η οργάνωση παροχής υπηρεσιών κάθε είδους στην εδαφική περιφέρεια των συμβαλλομένων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπών φορέων αυτοδιοίκησης που αναφέρονται στο εδ. α' της παρ. 1 του εν λόγω άρθρου, με τη σύμπραξη των τελευταίων με τους φορείς του δημοσίου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982, στους οποίους περιλαμβάνονται και τα ΝΠΔΔ, χωρίς μάλιστα να γίνεται διάκριση ως προς τους δια των συμβάσεων

αυτών επιδιωκόμενους σκοπούς, οι οποίοι μπορεί να είναι οικονομικοί, τεχνοκρατικοί, κοινωφελείς, θρησκευτικοί κ.α. και με δεδομένο ότι στη δραστηριότητα των νομικών προσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδος, τα οποία σαφώς αναγνωρίζονται από το νόμο ως ΝΠΔΔ στις σχέσεις τους με τους τρίτους, περιλαμβάνεται και η επιδίωξη κοινωφελών, πολιτιστικών, θρησκευτικών κ.α. σκοπών εντός της εδαφικής περιφέρειας που τα εν λόγω εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα δραστηριοποιούνται σύμφωνα με την εκκλησιαστική διοικητική διαίρεση, τα νομικά αυτά πρόσωπα και με τη γραμματική, αλλά και την τεολογική ερμηνεία των διατάξεων αυτών, σαφώς περιλαμβάνονται στους φορείς του δημόσιου τομέα, που δύνανται να συμβάλλονται με το πιο πάνω νομικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης με προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995 για την μελέτη και εκτέλεση έργων, προγραμμάτων ανάπτυξης ή οργάνωση παροχής υπηρεσιών που σχετίζονται με σκοπούς που ανήκουν στα πλαίσια της αναπτυσσόμενης παρεμφερούς δραστηριότητάς τους εντός της κοινής εδαφικής τους περιφέρειας. Η πιο πάνω, μάλιστα, ερμηνεία της πιο πάνω διατάξεως, όχι μόνον δεν αναιρεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εν λόγω εκκλησιαστικών νομικών προσώπων, που συνδέονται με τη θρησκευτική φύση της αποστολής τους και τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοδιοίκητη υπόστασή τους, αλλά αντίθετα είναι απόλυτα συνυφασμένη με τη φύση της αποστολής τους και την ανεξάρτητη και αυτόνομη υπόστασή τους, εφόσον η συμμετοχή τους στην προγραμματική σύμβαση γίνεται με δική τους απόφαση, ώστε να μην υφίσταται ούτε εξ αυτού λόγος να εξαιρεθούν των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα της εν λόγω ρυθμίσεως, πολλώ μάλλον όταν η φύση των προγραμματικών συμβάσεων επιβάλλει τη διασταλτική ερμηνεία της εννοίας του «δημόσιου τομέα», ο οποίος, κατά τα προλεχθέντα, αποδίδεται κατά βάση με την οργανική του όρου έννοια και περιλαμβάνει την ευρύτερη δυνατή εκδοχή της σύγχρονης δημόσιας διοίκησης (βλέπετε και 41/2008 Γνωμοδότηση του Γ' Τμήματος, με την οποία κρίθηκε στα πλαίσια ερμηνείας των διατάξεων του άρθρου 18 του ν. 2448/2006, οι οποίες ρυθμίζουν την πρόσληψη στο δημόσιο συγγενούς αποβιώσαντος κατά και εξ αιτίας της εκτέλεσης του υπηρεσιακού του καθήκοντος, ότι τα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα - Εκκλησία της Ελλάδος, Μητροπόλεις, ενορίες και ενοριακοί ναοί - υπάγονται στον πυρήνα του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 και τις μεταγενέστερες συμπληρώσεις του, πριν την τροποποίησή του με το άρθρο 51 του ν. 1892/1990).

Εξάλλου, ούτε από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3513/2006, με το οποίο προβλέφθηκε η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος από τα σ' αυτές οριζόμενα νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας μπορεί να εξαχθεί αντίθετο επιχείρημα, διότι με τη ρύθμιση αυτή επεκτάθηκε η δυνατότητα των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις, τόσο από πλευράς συμβαλλομένων, όσο και από πλευράς αντικειμένου, εφόσον με την πιο πάνω ρύθμιση μπορούν τα αναφερόμενα στην πιο πάνω διάταξη νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας, στα οποία ανήκουν και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις της Εκκλησίας, που δεν ανήκουν στα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995, να συμβάλλονται στις προγραμματικές συμβάσεις όχι μόνον με τα νομικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995, αλλά και με το ίδιο το Δημόσιο και κάθε άλλο φορέα του δημόσιου τομέα, για κάθε μελέτη, έργο ή πρόγραμμα που αφορά την εθνική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική πρόοδο του τόπου, καθώς και την παροχή υπηρεσιών ανθρωπιστικού χαρακτήρα, δράσεις που εκφεύγουν κατά πολύ της στενής ρυθμίσεως του άρθρου 35, που αφορούσε αποκλειστικά υποθέσεις στα στενά πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με την ίδια, επίσης, διάταξη, διευρύνεται και ο κύκλος των προσώπων που μπορούν να συμβληθούν ως τρίτοι στις εν λόγω προγραμματικές συμβάσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος. Όπως δε αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση του εν λόγω άρθρου με τη ρύθμιση αυτή παρέχεται η δυνατότητα στα Νομικά Πρόσωπα της Εκκλησίας της Ελλάδος να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με την πολιτεία, τους ΟΤΑ και την συσταθείσα από την Εκκλησία Αναπτυξιακή Εταιρεία για τη διαχείριση των έργων του Γ' και Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, δυνατότητα που προβλεπόταν για τους ΟΤΑ με τη ρύθμιση του άρθρου 35 του π.δ/τος 410/1995, η οποία όμως δεν μπορούσε να εφαρμοστεί σε ανάλογη έκταση και για τα νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας της Ελλάδος. Επίσης, κατά παρόμοιο τρόπο, ανάλογη επέκταση του θεσμού των προγραμματικών συμβάσεων για τα Ιδρύματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης προβλέφθηκε στο ισχύον άρθρο 225 του κυρωθέντα με το ν. 3463/2006 Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, τα οποία σαφώς περιλαμβάνονται στους φορείς του δημόσιου τομέα.

Ενόψει, επομένως, της προπαρατεθείσης ερμηνείας των διατάξεων του άρθρου 35 του π.δ/τος 401/1995, επί του πρώτου ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι τα νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας της Ελλάδος, επομένως και οι

Μητροπόλεις, εμπίπτουν στους φορείς του δημόσιου τομέα που δύνανται να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις κατά το άρθρο 35 του π.δ/τος 401/1995 με τα νομικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης της παρ. 1 του εν λόγω άρθρου, μεταξύ των οποίων και οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

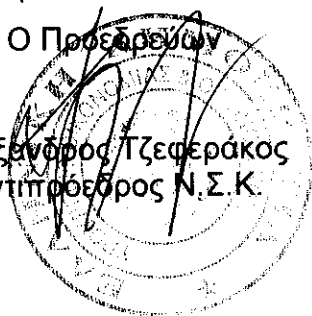
III. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων επί του πρώτου ερωτήματος, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους ερμηνευόμενες διατάξεις, αρμόζει θετική απάντηση και επομένως παρέλκει η απάντηση επί του δευτέρου ερωτήματος.-

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

Αθήνα 12.6.2008.....

Ο Πρόεδρος

Αλέξανδρος Τζεφεράκος
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Δημήτριος Καμάρης
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.